

Таблица № 1. Брой на сградитъ по предназначение споредъ извършенитъ до сега преброявания.
Tableau № 1. Nombre des bâtiments par destination, d'après les recensements effectués jusqu'à présent.

Година на преброяване. Années du recensement.	Категории населени мѣста Catégories de localités	Брой на Nombre		Сгради Bâtiments destinés			всичко total
		населеното de la population	доманствата des ménages	за живѣне à l'habitation	за живѣне и др. цели — à l'habitat, et à d'autres buts	за други цели à d'autres buts	
1887	Въ градоветъ	613,413	128,975	—	—	—	—
	Въ селата . .	2,540,962	427,425	—	—	—	—
	Всичко . .	3,154,375	556,400	546,472	—	709,620	1,256,092
1892	Въ градоветъ	663,362	136,346	—	—	—	—
	Въ селата . .	2,647,351	443,779	—	—	—	—
	Всичко . .	3,310,713	580,125	552,027	35,457	—	—
1900	Въ градоветъ	751,259	166,140	123,507	25,614	60,286	209,407
	Въ селата . .	2,993,024	499,008	357,109	168,998	463,874	989,981
	Всичко . .	3,744,283	665,148	480,616	194,612	524,160	1,199,388
1905	Въ градоветъ	789,689	178,192	128,055	25,036	57,017	210,108
	Въ селата . .	3,245,886	530,622	388,749	171,493	453,155	1,013,397
	Всичко . .	4,035,575	708,814	516,804	196,529	510,172	1,223,505
1910	Въ градоветъ	839,834	198,806	119,285	40,390	49,593	209,268
	Въ селата . .	3,509,194	576,148	357,095	241,572	439,437	1,038,104
	Всичко . .	4,349,028	774,954	476,380	281,962	489,030	1,247,372
1920	Въ градоветъ	979,369	241,659	148,962	28,820	54,265	232,047
	Въ селата . .	3,893,268	675,593	467,146	215,278	470,424	1,152,848
	Всичко . .	4,872,637	917,252	616,108	244,098	524,689	1,384,895
1926	Въ градоветъ	1,145,485	304,943	183,653	37,588	64,157	285,398
	Въ селата . .	4,344,929	794,592	534,930	272,571	581,189	1,388,690
	Всичко . .	5,490,414	1,099,535	718,583	310,159	645,346	1,674,088

Това предположение се потвърждава и отъ факта, че сградитъ отъ категориитъ за живѣне и за живѣне и други цели, взети заедно, непрекъснато сж росли отъ преброяване на преброяване. Само сградитъ служащи за други цели сж най-многобройни при първото преброяване, а следъ това, при всѣко последующе преброяване, тоя брой се е намалявалъ. Най-голъмо е било намалението на тия сгради отъ 1887 до 1900 г. Следъ това сжщото намаление е било сравнително много по-малко. Тия данни показватъ, че трайното намаление на въпросната категория сгради се дължи не само на стѣсняване на обекта на наблюдението, въ смисълъ, че отначало сж броени по-малки, паянтови и дѣсчени сгради, които отъ гледището на военнитъ нужди е трѣвало да се приведатъ въ известностъ, а въ последствие постепенно подобни малки постройки не сж регистрирани, но още и поради това, че, съ течение на времето, поругенитъ и унищожени малки постройки сж замѣствани съ по-голъми и разширени такива, нѣкои отъ които сж промѣнили и първоначалното си предназначение. На тая промѣна трѣбва да се отдаде до голѣма степенъ и неравномерното нарастване на сградитъ, предназначени само за живѣне. Тѣхния брой, споредъ даденитъ числа, пораства отъ 1887 до 1892 г. едва съ 5,555, отъ 1892 до 1900 г. сжция се намалява съ 71,411, до следващото преброяване на 1905 г. отново се покачва съ 36,188,

за да слѣзе до 1910 г. съ 40,424. Тия колебания, очевидно, не могатъ да се приематъ за правдоподобни. По-скоро тѣ се дължатъ на прехвърлянето на сградитъ отъ една категория въ друга. И наистина, до като сградитъ служащи само за живѣне отъ 1905 до 1910 г. значително намаляватъ, тия служащи за живѣне и за други цели, за сжция интервалъ отъ време, напротивъ, силно се увеличаватъ. Изобщо взето, сградитъ отъ двѣтъ категории: за живѣне, за живѣне и за други цели, непрекъснато нарастватъ. Колебливо се развиватъ само сградитъ отъ отдѣлнитъ категории. Отъ числата, обаче, лесно се долавя, че когато една категория се намалява, съседната ѝ, за нейна смѣтка, се увеличава и обратно. Постепенното нарастване броя на сградитъ, съ единственото изключение за 1887 г., по причини изтъкнати по-горе, се дава отъ числата, вписани въ последната колона подъ заглавие „всичко.“

Трѣбва да се отбележи, че даннитъ за периода следъ войнитъ, отъ 1920 до 1926 г., сж по-стабилни. Едновременно нараства броятъ на сградитъ и отъ тритъ категории. Това показва не само, че обекта на наблюдението е точно отграниченъ и обособенъ, но, така сжщо, че и съставнитъ части на тоя обектъ сж сравнително по-добре обособени.

Една приблизителна представа за темпа, съ който сж нараствали сградитъ, даватъ числата, вписани въ таблица № 2 на стр. 392.

Преди войнитъ сградитъ, въ сравнение съ населението, сж нараствали много по-бавно. Отъ 1900 до 1905 г. броя на населението е порастналъ съ 7·8%, а броя на сградитъ съ 2·0%. За периода 1905 до 1910 г. населението се е увеличило пакъ съ 7·8%, а сградитъ — съ 1·9%. Следъ войнитъ, за шестгодишния периодъ отъ 1920 до 1926 г., населението се е увеличило съ 12·7%, сградитъ — съ 20·9%. Заключение отъ тия данни е, че презъ последното десетилѣтие преди почването на войнитъ строежътъ на сгради въ България е нарастналъ по единъ темпъ много по-бавенъ въ сравнение съ тоя непосредствено следъ войнитъ. Веднага, обаче, трѣбва да се добави, че отъ тоя фактъ съвсемъ не следва, какво положението следъ войнитъ е по-задоволително. Напротивъ, тъкмо обратното е вѣрно. Преди войнитъ темпътъ въ развитието на сградитъ може да се приеме за нормаленъ и задоволителенъ. Населението е нараствало съ около 8%, а сградитъ съответно четири пжти по-малко или съ около 2%. И така трѣбва да бжде, защото общия брой на сградитъ е около 4 пжти по-малкъ отъ броя на населението, или, все едно, на 3—4 жители се пада една сграда. Отъ тукъ следва, че последнитъ трѣбва да нарастватъ 4 пжти по-бавно, отколкото нараства населението. Това именно даватъ и приведенитъ по-горе проценти за десетилѣтието преди войнитъ. Голѣмиятъ процентъ на нарастване на сградитъ презъ годинитъ следъ войнитъ, отъ 1920 до 1926 г., показва, че темпа на нарастването на сжщитъ въ интервала отъ 1910 до 1920 г.